

*SLOVAK AUSTRIAN GERMAN ALLIANCE
VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING*

O15 Príklady dobrej praxe

Metodika prenosu elementov duálneho
vzdelávania z Nemecka a Rakúska na
Slovensko

Erasmus+

Spolufinancované
z programu EÚ
Erasmus+

Odborné duálne vzdelávanie v Nemecku a v Rakúsku

- duálny systém vzdelávania kombinuje **prax v podnikoch s odborným vzdelaním na odborných školách** do jedného školského programu
- duálny systém je **podporovaný vládou v spolupráci s miestnymi štátnymi, ekonomickými orgánmi, obchodnými a tiež remeselnými komorami**

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Nemecku

- v systéme duálneho vzdelávania prebieha **70 % výučby v partnerských podnikoch priamo v praxi**
 - v oblasti **priemyslu** prebieha prvá polovica alebo prvý rok praktickej výučby v špecializovaných dielňach, potom sú študenti umiestňovaní priamo do funkčnej prevádzky podniku
 - odborný výcvik v oblasti **remeselného** podnikania prebieha na zariadeniach, ktoré sú na trhu práce aktuálne a u renomovaných zamestnávateľov s odbornou skúškou vydanou Komorou remesiel
- **30 % výučby tvorí teoretická časť**, ktorá prebieha na štátnych alebo súkromných odborných školách
 - **dve tretiny** teoretickej výučby sú určené pre **odborné predmety** a **jedna tretina** pre **široko-spektrálne vzdelávanie** (napr. nemecký jazyk, anglický jazyk, etika/náboženstvo, šport a pod.)

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Nemecku

- duálne odborné vzdelávanie poskytuje tieto **možnosti štúdia**:
 - **týždenný systém vzdelávania** v prevádzke v praxi a na odbornej škole (1 až 1,5 dňa teoretickej výučby a zvyšok týždňa praktická výučba)
 - **modulové bloky** (mesačný výučbový blok teórie a trojmesačný blok v prevádzke)
- výučba na odborných školách **neprebieha podľa odborov, ale podľa učebných celkov**

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Nemecku

- praktický výcvik v rámci odborného vzdelávania prebieha pod odborným dohľadom **Obchodnej komory a Komory remesiel**
- **komory hodnotia vhodnosť partnerských podnikov**, kde prebieha odborná praktická časť vzdelávania, na základe 2 kritérií:
 - **vecná stránka vhodnosti partnerského podniku** - či má nevyhnutné pracovné miesta a technické parametre potrebné pre vykonávanie praktického výcviku
 - **personálne obsadenie** - prebieha kontrola kvalifikovanosti lektorov na prevádzke, ktorí musia disponovať príslušnou skúškou podľa zákona

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Nemecku

- partnerské prevádzky, kde prebieha praktická výučba majú **uzatvorenú zmluvu so študentom**
- študent/praktikant je po podpise zmluvy **súčasťou podnikového kolektívu** a má nárok na dohodnutú **učňovskú odmenu**
- pre mladých ľudí je tento systém fungovania atraktívny aj kvôli tomu, že **im uľahčuje následný vstup do zamestnania** a zvyšuje šance na uplatnenie a nájdenie vhodnej práce
- **duálny systém je prínosný aj pre podniky** poskytujúce odbornú prax, a to najmä kvôli **úspore nákladov na ľudské zdroje** (študenti dostávajú nižšiu mzdu, ako by podnik platil vyučenému odbornému pracovníkovi)

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Nemecku

- **ochrana životného prostredia (ŽP) integrovaná do vzdelávacieho programu a praktického výcviku** s cieľom predchádzať znečisťovaniu ŽP v pracovnom prostredí
- podnik poskytujúci odbornú prípravu:
 - informuje učňov o vlastnom znečisťovaní ŽP, ale na druhej strane aj o tom, ako sa angažuje v oblasti ochrany ŽP
 - zavádza pravidlá ochrany ŽP v podniku
 - využíva energie a materiály šetrné k ŽP
 - predchádza vzniku odpadov

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Rakúsku

- duálny systém vzdelávania v Rakúsku kombinuje **prax v podnikoch so vzdelaním na odborných školách** do jedného programu
- v systéme duálneho vzdelávania prebieha **80 % výučby v partnerských podnikoch priamo v praxi**
 - získanie špecifických pracovných vedomostí a zručností
- **20 % výučby tvorí odborné vzdelávanie v škole**
 - získanie teoretických odborných vedomostí tvorí 65 % a rozšírenie všeobecného vzdelania 35 %

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Rakúsku

- podnik sa môže zapojiť do systému duálneho vzdelávania po splnení stanovených podmienok, o čom rozhoduje **miestne zastupiteľstvo Obchodnej komory spolu s Úradom práce**
- podmienky pre partnerské podniky:
 - **riadenie a vybavenie** podniku sa musí zhodovať s podmienkami praktikantskej pozície, ktorú podnik plánuje zabezpečiť
 - **aktivity**, ktoré nevie podnik zabezpečiť budú vyučované v tréningových centrách
 - podnik musí disponovať dostatočným množstvom **profesijne a pedagogicky kvalifikovaných zamestnancov**, ktorí budú učňov/praktikantov zaúčať

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Rakúsku

- **náklady na praktické vyučovanie študentov/praktikantov znáša podnik**, v ktorom praktikant vykonáva prax
- najväčšou nákladovou položkou je **odmena praktikanta**, ktorá je stanovená pre každé povolanie kolektívnou zmluvou a pohybuje sa na úrovni cca. **80 % platu odborného zamestnanca** na plný úväzok na danej pozícii
- **štát financuje duálne vzdelávanie nepriamo**, keďže umožňuje podnikom odpísať si náklad na študenta/praktikanta z daní a v prvých dvoch rokoch má zamestnávateľ preplatené príspevky na zdravotné poistenie praktikanta (poistenie voči nehodám má praktikant hradené automaticky po celý čas)
- **náklady na vybavenie škôl a odmeny učiteľov sú rozdelené medzi vládou a regiónmi**

Príklady dobrej praxe z duálneho vzdelávania v Rakúsku

- **Inkluzíve odborné vzdelávanie:**
 - funguje ako flexibilný model garantovaný štátom
 - má za cieľ **umožniť získanie odbornej kvalifikácie a začlenenie do pracovného života pre ľudí so znevýhodnením:**
 - pre osoby so špeciálnymi vzdelávacími potrebami na konci povinnej školskej dochádzky, ktorí boli aspoň čiastočne vyučovaní podľa učebných osnov špeciálnej školy
 - pre osoby, ktoré nedosiahli žiadnu kvalifikáciu na nižšej stredoškolskej úrovni
 - pre osoby so zdravotným znevýhodnením
 - v inkluzívnom odbornom vzdelávaní sa zabezpečuje **odborná asistencia**
 - v odôvodnených prípadoch sa aplikuje aj opatrenie **predĺženia učňovskej prípravy** o rok, resp. maximálne o dva
 - ponúka sa možnosť získania **čiastočnej kvalifikácie**, kedy sa realizuje len časť učňovského vzdelávania

Odborné duálne vzdelávanie a vzdelávanie dospelých v Nemecku a v Rakúsku

- na rozdiel od podmienok na Slovensku, systém duálneho vzdelávania je v Nemeckej spolkovej republike a aj v Rakúsku **prenesený do oblasti vzdelávania dospelých**
- práve dlhoročné skúsenosti zo stredoškolského odborného vzdelávania boli v Nemecku a v Rakúsku predmetom postupného prenosu aj do oblasti ďalšieho vzdelávania
- jednotlivé kurzy sú vyprofilované tak, že sa na nich **neučí celá profesia** (3 až 4 ročné štúdium), ale **vyberie sa konkrétna časť**, ktorú účastník absolvuje

Možnosti prenosu inovatívnych prvkov do oblastí vzdelávania dospelých

- na Slovensku je **system duálneho odborného vzdelávania veľmi mladý** a v podmienkach vzdelávania dospelých sa uplatňuje iba v malom množstve **pilotných vzdelávacích projektov**
- ani v prípadoch pilotných projektov neprebíha praktická výučba vždy v partnerských podnikoch, ale často krát v **umelo vytvorených podmienkach školiaceho strediska**
- praktická výučba v takto vytvorených učebniach **nie vždy prispieva k správne mu pochopeniu** praktických činností vo výkone jednotlivých profesií

Možnosti prenosu inovatívnych prvkov do oblastí vzdelávania dospelých

- dôležitý aspekt pri prenose inovácií do vzdelávania dospelých je vhodný **pomer medzi teoretickou a praktickou výučbou**
- hlavnou úlohou pri prenose duálneho systému na SK je **zabezpečiť absolvovanie min. 30 % praktickej časti výučby priamo v partnerskom podniku**
- účastník vzdelávania v partnerskom podniku získa **reálne návyky, vedomosti a praktické znalosti z danej profesie** a podnik si vychováva **kvalifikovaný personál**, ktorý môže hneď po ukončení vzdelávania **zaradiť do prevádzky bez ďalšieho potrebného preškolenia**
- opodstatnené je zachovať pomer teórie a praxe min. na úrovni nemeckých štandardov vzdelávania, t.j. **30 % teoretickej a 70 % praktickej výučby** aj v rámci programov ďalšieho vzdelávania na Slovensku

Možnosti prenosu inovatívnych prvkov do oblastí vzdelávania dospelých

- pre oblasť vzdelávania dospelých sa odporúča **možnosť voľby metód vzdelávania**, a to takto:
 - rozloženie teoretickej a praktickej výučby **na týždennej báze**, t.j. 1 - 1,5 dňa teoretickej výučby a zvyšok týždňa absolvovanie praktickej výučby v partnerskom podniku alebo
 - rozloženie **na báze modelu blokov**, t.j. 1 mesiac teoretickej výučby a 3 mesiace praktickej výučby v partnerskom podniku

Možnosti prenosu inovatívnych prvkov do oblastí vzdelávania dospelých

- **vznik nových alebo kombinovaných vzdelávacích programov**
 - akreditácia vzdelávacieho programu „**Autočalúnnik**“, pilotné vzdelávanie v rámci projektu SAGA for VET a možnosť ďalšieho **vzdelávania pre subdodávateľov pre automobilový priemysel na Slovensku** ako reakcia na vysoko dopytovanú, ale chýbajúcu profesiu na trhu práce „**Šička v automobilovom priemysle**“
 - reakciou na potreby trhu sú aj vzdelávacie programy „**Pracovník vo veľkoobchode**“ a „**Pracovník v maloobchode**“; v týchto profesiách vychováva **slovenský vzdelávací systém univerzálnych pracovníkov** ako: pokladník, skladník, predavač, a pod., ale **neposkytuje pracovnému trhu špecializovaných pracovníkov** tak, aby ich prevádzky nemuseli dovzdelávať
- **akreditované vzdelávacie programy reflektujúce aktuálnu situáciu na trhu práce, nezávislé od systémovej prestavby odborného školstva na Slovensku ponúkajú možnosť preškolenia kritickej cieľovej skupiny uchádzačov o zamestnanie**

Implementácia 6 akreditovaných vzdelávacích programov v praxi

Využitie nástroja RE-PAS na
Slovensku

Formy vzdelávania uchádzačov o zamestnanie

vzdelávanie zabezpečené úradom

- realizuje externý dodávateľ na základe verejného obstarávania
- uchádzač môže získať príspevok na vzdelávanie vo výške 100 % nákladov

vzdelávanie zabezpečené z vlastnej iniciatívy uchádzača o zamestnanie

- uchádzač si sám zabezpečí vyhovujúce vzdelávanie, ktorého priamym dôsledkom bude nástup do zamestnania alebo začatie SZČ
- po absolvovaní vzdelávania úrad práce preplatí uchádzačovi 100 % nákladov, najviac v sume 600 €

RE-PAS

- uchádzač si sám vyberie rekvalifikačný kurz a poskytovateľa, ktorý ho zrealizuje
- po absolvovaní vzdelávania úrad práce preplatí uchádzačovi 100 % nákladov

RE-PASS

- v súčasnosti **najpopulárnejšie opatrenie** zamerané na podporu začlenenia nezamestnaných na trh práce prostredníctvom zvyšovania ich zamestnateľnosti
- **inovatívny postup** na zabezpečenie vzdelávania uchádzačov o zamestnanie
- **zohľadnenie regionálnych požiadaviek** jednotlivcov
- **cieľ:** zvýšiť predpoklady uchádzačov o zamestnanie na uplatnenie sa na trhu práce prostredníctvom nadobudnutia vedomostí, schopností a zručností v rekvalifikačnom kurze

RE-PASS postup

1. uchádzač o zamestnanie, ktorý má problém uplatniť sa na trhu práce, si môže zvoliť druh pracovnej činnosti, na ktorú sa chce rekvalifikovať a poskytovateľa rekvalifikácie, ktorý má požadovanú rekvalifikáciu zrealizovať

2. úrad práce individuálne posudzuje všetky požiadavky na rekvalifikáciu s ohľadom na ich efektívnosť a účelnosť vo vzťahu k uplatneniu sa na trhu práce

3. po schválení rekvalifikácie a jej absolvovaní úrad práce uhradí uchádzačovi o zamestnanie 100 % nákladov na rekvalifikáciu

RE-PASS výsledky

- ✓ od začiatku realizácie rekvalifikácie (**október 2014 – jún 2017**) bol uhradený príspevok na rekvalifikáciu pre viac ako **36 000 uchádzačov** o zamestnanie
- ✓ celková **úspešnosť umiestnenia uchádzačov o zamestnanie na trhu práce** po absolvovaní rekvalifikačných kurzov je dlhodobo pomerne vysoká
 - za rok 2016 dosiahla takmer **48 %**
- ✓ **najžiadanejšie kurzy:**
 - kurzy opatrovania
 - kurzy zamerané na účtovníctvo, dane a financie
 - odborné kurzy súvisiace s profesiou vodiča motorových vozidiel
 - kurzy zamerané na beauty služby
 - kurzy SBS
 - kurzy zvárania
 - počítačové kurzy so špecializovaným zameraním

Vzdelávanie uchádzačov o zamestnanie v rámci projektu SAGA for VET

- ✓ vzdelávanie bolo zrealizované pre **uchádzačov o zamestnanie z úradov práce, sociálnych vecí a rodiny Michalovce, Čadca, Zvolen, Trebišov a Spišská Nová Ves**

- ✓ uskutočnilo sa v 6 akreditovaných vzdelávacích programoch:
 1. **Sadrokartonista**
 2. **Autočalúnnik**
 3. **Pracovník vo vodárenstve**
 4. **Strojní mechanik – zámočník**
 5. **Pracovník vo veľkoobchod**
 6. **Pracovník v maloobchode**

- ✓ všetky zrealizované vzdelávacie kurzy je **možné naďalej zabezpečovať pre uchádzačov o zamestnanie prostredníctvom RE-PASu**

O15 Príklady dobrej praxe

Číslo projektu:

2015-1-SK01-KA202-008951

Názov projektu:

Slovak Austrian German Alliance for Vocational Education and Training

Skratka projektu:

SAGA for VET

Začiatok projektu:

01.09.2015

Koniec projektu:

01.09.2017

Partneri projektu:

Newport Group, a.s., Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, Slovenská technická univerzita v Bratislave, Slovak Business Agency, Berufsförderungsinstitut Oberösterreich, Europäisches Bildungswerk für Beruf und Gesellschaft

Za obsah tohto intelektuálneho výstupu nesú výhradnú zodpovednosť partneri projektu SAGA for VET. Texty vyjadrujú len názory autorov a v žiadnom prípade ich nemožno považovať za názory Európskej komisie. Komisia nenesie žiadnu zodpovednosť za použitie informácií uvedených v tomto texte.

**SLOVAK AUSTRIAN GERMAN ALLIANCE
VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING**

